

БОЦМАНЪТ! ТОВА ВЕЛИКО ЧУДО НА МОРЕТАТА ...

Боцманът! Това велико чудо на моретата! Бог го е създал от плът и сол, а Нептун го надарил със синя благородна кръв – обсебила цвета на океана. Въпреки божественния си произход обаче, „чудото“ е земна личност, макар че често се налага да вижда земята с бинокъл. Неговата принадлежност към морската стихия е тайнство, което само „морските вълци“ могат да разгадаят, и орисия, която Нептун дарява на малко простосмъртни. За този морски несретник светът е разтворил много хоризонти, корабът е храм, мостикът – амвон, а житието – свещен ритуал в служба на морето до амина.

Вървиш по кея на някое голямо пристанище, оглеждаш швартованите за кратък отдих корпуси на корабите с различни национални флагове, спираш до борда на един от тях и категорично отсичаш: „Бас държа, че този кораб има най-добър боцман.“ И няма значение дали коритото е ново или старо. Подобно на мъдрата българска поговорка за коня и чула, можеш с чиста съвест да заявиш, че хубавият боцман и на стара гемия си личи. И то отдалече. Независимо на кое ниво се намиращ в екипажния списък, дали под кила, или до топа на мачтата, присъствието и авторитетът на „майката“ на кораба се усещат и виждат навсякъде.

Всеки опит да се направи портрет на боцман е трудна задача. По достойнства на море той се нарежда непосредствено зад Бог и Капитан. Ако вникнеш в Корабния устав, може малко да се гипсираш от правата му. Ако си подвластен на чувствата – ще го издигнеш в култ. Но ако вземеш под внимание и двете емоции, съвсем ще се объркаш. Видно е, че и той е създаден като нас от ребро на Адам, но на борда на кораба житието зависи от настроението на богопомазания. Прав или пък не, вижте ме как съм се оплел в едно мое стихотворение, клюкарствайки по негов адрес:

*Когато боцмана си пий кафето
и курсът ни заспи във трезвия компас,
тогаз бохемът на морето
с лулата си за фар ни свети
и може да почерти с фас.*

*Когато боцманът запее,
русалките танцуват дяволито.
Луна кокетно се момее,
накичена със орхидеи –
ще кажеш: пее Афродита.*

*Когато боцмана ругае,
акули мрат от разрив на сърцето,
но гмурне ли се да гуляе,
панирани медузи, пътиета
се леят като Ниагара във салета.*

*Когато боцманът се влюби,
сто айсберга разтапя с ласки жарки.
Не дай си Бог пък някой да намрази -
измитат го солените талази
към мечките в прокудения Арктик.*

*Когато боцманът работи...
Простете! Боцман не работи -
от Бог му е авторитета,
че той, със своя сан,
е талисман
на всички океани и морета.*

Не подценявам, но и не надценявам никого на борда, защото в морето нищо по-високо от вълната няма, освен някой нос на самозван магелановец, който счита, че морето му е до колене. Просто той – боцманът, е онова респектиращо божество, каквото за първи път видях, прохождайки по палубата на кораб в курсантските си години. След време, на борда на корабите, боцманът обогатяваше представата ми за себе си с моряшките достойнства. Усещал съм се понякога, че увеличавам баловете на уважение, които питая към „майчето” на кораба, но той си го заслужава. Истината е, че от всеки боцман съм научил по нещичко и че всеки от тях ме е въвеждал в тайнствата на морската служба. Затова с основание считам, че на тях дължа ако не ранг, то заслужено признание.

Бях завършил Морското училище и като бургазлия с неохота възприех заповедта за назначаването ми в Българско речно плаване в град Русе. Морският бриз ме отнесе неочаквано далеч от митичния ми остров в бургаския залив Света Анастасия чак край речните ракити. Пред входа на хотел „Дунав”, в непосредствена близост до Речното параходство, първата позната физиономия, която срещнах, бе Иван Симеонов – боцманът, не само с исполинската осанка, но и с най-хубавите мустаци, които бях виждал дотогава. Бях убеден, че едва ли би ме познал, защото много вода бе изтекла по великата река от първата ми среща с него. А за мен бе съвсем естествено да не го забравя – първият ми боцман, и то с какъв мустак.

Мустакът е атрибут на всеки кораб, който пори вълните с носа си на ход и колкото по-завихрен е винтът, толкова разцепената вълна прилича на мустака на воеводата Панайот Хитов, или на свети Николай Чудотворец. Мустакатите моряци твърдят, че боцман без мустак – все едно фазан без гиздавите си пера.

Поздравих тогава боцмана, но изненадата ми не се коренеше само в отговора, а и в повелителния тон, който сякаш ме впрягаше в задълженията ми от първите мигове на крайдунавската територия: „Защо си тук!? – ме стресна той – Бягай в лимана! Кой ще троши леда около корабите?” Сбогом, романтика! Какъв ти „тих, бял Дунав”? Бял, да, но от лед. И

новата ми среща с Великата река се превръщаше в първа схватка с ледохода. Стана ми ясно, че всеки човек с моряшка униформа просто нямаше право да се шляе из града, когато ледът в лимана не се шляе, а притиска корабите в ледените си обятия.

Беше зъл февруарски ден. Толкова зъл, че водите на реката бяха настръхнали от студ и бяха навлекли ледения си кожух да се сгреят. „Боцмане – отговорих тогава отбранително, убеден, че ме е припознал. – Вчера ме назначиха, отивам да си взема заповедта.” „Заповедта може да почака, но ледът – не” – беше категоричният отговор и след като направи няколко бързи крачки надолу към пристанището, спря, обърна се през рамо и заканително приключи: „Добре дошъл! И да не си забравил да си вземеш китарата!” Ясно – не бе се припознал. Помнеше курсантските ми акорди през време на речната ни практика на „Дунавския лебед” – кораба „Димитър Благоев”, и моряшките напеви на палубата му след вахта. В тези години си мислех, че морето ще ме храни, а не реката и може би бях повече веселият, отколкото възприемчивият курсант, за което в момента вече съжалявах. Сега, когато отново бях на Дунав, но не за весел стаж, а за хляба, се мъчех да си припомня колкото се може повече от „мъдрите лекции” на боцмана, така необходими за практическата ми работа. Първите ми контакти днес доказваха, че голямата река иска и големи моряци, с големи отговорности, макар и от такива новаци без мустаци като мен.

В моите години на обучение във Висшето военноморско училище корабната ни практика бе незадоволителна. Почти в цялата учебна програма на висшия курс Дунав фигурираше епизодично. А на река без моряшка практика – вълни те яли. Може би затова в спомените ми звучаха думите на мустакатия боцман, който недвусмислено заявяваше някога пред курсантите: „Слушайте и ме гледайте в ръцете, че когато ми станете капитани, да ги целувате.” До целувки така и не достигнахме, но сега бих го сторил с признание, защото в дългия си житейски път, от моряк IV степен до старши помощник-капитан, браздил Великата река от Регенсбург до Сулина, от Черната планина – Шварцвалд, до Черното море, многократно ползвах умните му съвети и уроци.

Лека му пръст на капитан Димитър Филипов и мир на неспокойния му дух, защото нито за миг не мога да си го представя без динамичния му заряд, енергия и новаторства за провлачване на конвоите по голямата река. „Истинският боцман – казваше той – не се създава. Той се ражда от ген, предопределен от Нептун за него. Той не е и член на екипажа, той е екипажът, а останалите са му синове.” Дали защото и Филипов е бил боцман през по-младите си години, или защото имаше моряшка взна в оценките си, но много истина има в тази остроумица. А той – машинният, или палубен боцман – верен на принципите за точност, мярка, акуратност, държеше ключовете за реда на борда на кораба – за всяка корабна магазия, за всяка корабна дейност и за всяко моряшко сърце. Макар и атеисти, моряците го издигаха в амвона на кораба като палубен Бог-цман. Затуй

Нептун, когато излиза в домашен отпуск, го оставя за свой заместник в океана.

На „мотора” „Лом” – един от модерните големи влекачи за времето си по реката, служих с боцмана Георги Ботков. Човек с весел нрав, изтъкан от остроумие, съчетано по неповторим начин със скромност, трудолюбие и съвършено владеене на професията. Много умения и мъдрости научих от него в първите трудни и непривични за мен дейности по швартовка, буксировка и проводка на кораба в опасните и плитки води на реката. Най-вече чувството за отговорност, взаимопомощ и колегиалност. А къде без тези кратки, но пълни със съдържание моряшки добродетели? Измориш ли се от продължителното измерване на дълбочините под кораба с футщок на ръка, той те отменя, уж да изпушиш цигара и внимателно показва как по-добре да изхвърлиш край борда дългия „кол” и как течението да ти помогне да го извадиш от глъбините. Чувствах критичния му поглед при десетките операции на кораба по кламфането на конвоя, швартовката и буксировката на кораба, прехода през разпенените буйни води на тесния като улук проход на реката през Карпатското ждрело. Вече не се изненадвах, когато в най-необходимия момент той се озоваваше до мен с напомнянето, че тази операция „може да се извърши и така”. А неговата сръчност съперничеше единствено с всеотдайността, с която той я вършеше.

След години съдбата ме върна на море. Трудно повярвах на щастието си, че ще проведе рейс до пристанищата на Западна Европа с новата рожба на родното корабостроене – петхилядният красавец на Български морски флот, м/к „София”. Командването на новия модерен кораб бе поверено на една от звездите на родното корабоплаване, капитан Любен Генов – удостоен заслужено със званието „Герой на социалистическия труд”, на старши помощник-капитана Живко Гавраилов – на чиито гърди след време също изгря „златната звезда” от съзвездието достойни български моряци, и втория помощник-капитан Димитър Михайлов, издигнат впоследствие за главен директор на Параходство БМФ. Това бе действително свята троица – три звезди от съзвездието, всяка една от която светеше по своему скромно и честно на моряшкия небосклон. Опитният навигатор веднага би забелязал на кораба още една звезда до Алфата, Бетата и Гамата – степенуваните по яркост звезди от съзвездието. Това бе една по-скромна на вид, но не и по излъчване звезда на палубния боцман на същия кораб – Атанас Господинов. Човек с невероятен характер, одухотворен и пълен с идеи. Зад шеговития му тон и веселия нрав личеше старият морски вълк, живял „на ти” с морето, съхранил пяната на океана в оредяващия си перчем. „Боцман съм, защото боцкам тарикатчетата, на които не им се бачка” – не само на шега заявяваше боцманът. А мен ако ме боцнете – философстваше той, – кръв няма да протече – ще ливне морска вода. Даже не вода, а саламура.” Не се наемам да коментирам, но без колебание бих допълнил, че самият той в действителност бе осолен от вълните като чироз, а с неизчерпаемостта си, дълбоко като глъбините на морето

остроумие и осанка на Нептун организираше и ръководеше „домашните“ корабни работи като по часовник.

Незабравим остана в паметта ми преходът на кораба „София“ от Ливърпул за Варна. Английските докери бяха натоварили прецизно кораба като аптека, защото ни предстоеше зимен преход през Северно море, Бискайския залив, капризите на Средиземно море и през Босфора до Варна. Разчетът на капитана бе за Нова година да вдигнем наздравници у дома си. Още на излизане от английското пристанище ни пое циклон и ни предаваше като щафета от буря на буря, от изгрев до изгрев на слънцето, ако то успееше да се покаже над мостика. Северно море реши да ни покаже силата си, Бискайският залив – гнева си, „Малкият Бискай“ в Средиземно море – не по-малката си ярост, а Черно море – всичко, казано досега, взето заедно. Капитан Генов често не пропускаше да ни смае с някоя изпитана мъдрост: „Само който не е сърбал попарата на Черно море, се чуди защо са го нарекли Черно.“

Летяхме към Родината! ... Морето си е море, но и бурята – буря. От тежката бордова вълна товарът на „София“ се размърда в хамбарите. Кренът достигна 35 градуса и ситуацията не бе розова. Корабът се клатушкаше като хиляда пияни боцмани ... в домашен отпуск. С умели смени на курса капитанът щурмуваше коварната вълна, за да поукроти качката и да предотврати „танца“ на товара в трюмовете. Вахтеният рулеви Илиicho Злото – наречен така, защото бе по-зъл към бурите, отколкото те към него, пресрещаше действащите от засада вълни със завидно умение, но товарът също „залудува“. Беше мрачна, нескончаема, бурна нощ, в която дяволите танцуваха рокендрол по палубата. Вълни заливаха борда и стоварваха лавините си чак до мостика. (Ех, къде си, тих, бял Дунав!) Дежурният моряк докладва за появила се вода в сантините. И тогава ... тогава боцманът доказва, че може да бъде и бог-цман и че за това, което той направи, и Посейдон щеше да го поздрави. Не знам как, екип, ръководен от него, се шмугна в хамбарите. По палубата вълни и дяволи танцуваха мъртвешки танц. Минутите се разтягаха със ластиците на неизвестното и съмненията, но най-сетне тайфата излезе от хамбарите. Коментари нямаше. Боцманът, сякаш излязъл облечен от баня, ми прошепна: „Дай една цигара, че моите са на пианото!“ Понечих да му дам, но корабният Посейдон – капитан Генов, му поднесе от своите неизменни, твърде крепки цигари „Басос“ с краткия въпрос: „Е, как е?“ „Нормално“ – беше ненормалният за мен отговор. Косите ми бяха настръхнали, а боцманът си... „забравил цигарите на пианото!“ Какво пиано бе, боцмане?! Пияно беше морето. И не само пияно, но и жестоко, коварно. Леките коли, които някои членове от екипажа си бяха закупили от Анверс и бяха обвързани на палубата, след бурята ставаха годни само за ... сериозен ремонт. Вълната ги бе залепила на палубата като пощенски марки по писмата на циклона до екипажа. Дирите, който боцманът Атанас Гагауза остави по моретата и палубите на търговските ни кораби, не могат да се заличат от никакви циклони. Всички негови моряци от описваното плаване, като Илиicho Злото, Васко Шопа,

Георги Лекия, Митко Узуна станаха едни от „най-печените” боцмани в търговския ни флот. Да прощават другите десетки моряци, които не споменавам, не от непризнание, а от желанието ми да пестя страници в настоящите си спомени. А чувството на боцмана за хумор така и не стихна с времето. Веднъж, при среща на брега, го предизвиках: „Наско, защо си посипал главата си с брашно?” Той сякаш бе предугадил предварително въпроса ми и картечно отговори: „Къде ти са очилата, барба? Не виждаш ли, че това е морска сол!? Пък и двама герои и един главен директор отгледах. Малко ли е? От такива като тебе побелях.” Да му се сърдя – не върви! По-добре е да го почерпя, за да затъпя остриетата на тризъбеца, който Нептун му преотстъпва в подходящи моменти.

Позволявам си една шега с Негово височество Боцмана, защото знам, че разбира от шеги. Не че имам него предвид, но... май че е така.

Господстваше човекът с името си – ГОСПОДИНОВ. Щом има десет заповеди божи, защо боцманските да са по-малко:

*Не ме наричай Бог, а Бог-цман!
Не бъди от мен по-коцкар!
И хвали достойнствата ми смело,
иначе – с партакешите на село.
Не вири пред Богцман нос –
знай, на борд съм твой Христос!
Не ми мъркай с думи с „не...”,
Отговаряй „слушам” – с кемане.
Не надничай в моята кесия –*

*Боц не бута вересия!
Не поглеждай в моята чиния,
не докосвай боцманска ичкия!
Не бъди от мене по-ефе,
зърнеш ли ме – почерпи коняк... с кафе!
Барото не поздравявай преди мене,
че морето не е до колене!
Не мисли без мен... таквоз и онаквоз –
точка и по тоз въпрос.
Но изпаднете ли във беда,
вий сте моите чеда.
А тогава, барби, ако щете,
и на кръста ме разпнете!
Но преди това, простете,
с бутилка ром ме почерпете!*

Много боцмани познавам от плаванията ми по Дунав, моретата, океаните и живота. Колкото и невероятно да звучи, на борда на корабите те си приличат като братя близнаци. Не във всичко, разбира се, но имат много

обща белези. Моряците обичат да се шегуват, че ако земна твар се качи последователно на сто кораба с единствената задача да уточни кой от непознатия му екипаж е боцман, то той едва ли би сбъркал в определенията си по няколко съображения. Да ви подсказа ли какви са те? На борда на кораба боцманът има албини като Сериоз № 2. Лидерската позиция, разбира се, е за капитана, който е Сериоз № 1. Лесно ще различиш боцмана от другите членове на екипажа и по това, че той не пуши собствени цигари. Тук вече той излиза в лидерски позиции пред капитана. Най-добрите приятели на боцмана на кораба са обикновено готвачите, а най-противните – старши помощник-капитаните, особено онези, които морето още не е осолито добре. Най-любимите явки на боцманите на борда са кухните, където предвидливо отсядат, за да предотвратят своевременно някоя евентуална авария в кухненските съоръжения и да помогнат на кока при дегустацията на по-пикантните ястия. Ако в менюто не са включени такива, готвачът е достатъчно съобразителен да измайстори „нещо по“ за (г)астрономическия си спътник. Боцманът лесно се различава и по таланта си да е най-вещ ценител на кафето. При дегустирането той обикновено отсяда в нечия кабина, изнася кратка лекция за технологията на производството и след като го почерпят, може да напомни, че културните нации обикновено предлагат „кафенце с мезенце“ и че най-доброто мезе за кафето, според французите и самия него, е хубавият, чужд коняк. Недосетливите ги чака някоя спешно изникнала корабна работа.

Както често се случва на борда на кораба, център на задявките на екипажа стават уязвимите нови моряци, носители на някои необичайни привички, качества и навици. Боцманът пасува, но размахва сваята като диригентска палка. Случва се и това, че едно и също лице може да обере и славата, и интрижките на скучаещите или вече пресолени моряци. Така че на борда морякът трябва да плува в златната среда на течението, нито да плува кроул по гребените, нито да се гмурка като тежководолаз към дъното. Вземат ли много да те хвалят, гледай откъде ще те изненада по борда някоя неориентирана вълна. Знай, че в случая тя – вълната, си е съвсем ориентирана. От тези солени шегички не са застраховани и боцманите, ако плуват без плавници на повърхността или без шнорхели под вода. Случва се някой да опита и меда, и жилото на моряка-пчеличка, както примерно боцман, застоял се твърде много у дома след плаване, да обере и каймака, и катрана на любвеобилната тъща.

Не пресолих ли с шегите си с тези богоподобни морски труженици? Не-е, разбира се, защото съм уверен в чувството им за хумор. И защото знам, че те са извор на шегички на борда на кораба, и не на последно място, защото съм опитвал харпуните на безобидните им задявки.

Като млад моряк на Дунав машинният боцман угрижен-угрижен дойде при мен и ме примоли: „Дачка (умалително от Дачев), така и така си дежурен тази вечер, моля те, хвърли едно око и ухо долу в машината, да разбереш откъде евентуално издиша кислородът от бутилките, че сутринта трудно

ще запалим машинките.” Слизам аз долу в машинното, целият ставам на слух и чувам равномерно тихо свистене. Прав е боцманът, но откъде изпускат пустите му бутилки? Така осъмнах от престарание, без да успея да се набутам във всички дупки на машинното, а звукът си тананикаше своята зла песен. На утрото не боцманът, а шеф-механикът – дълбокоуважаваният от всички Бай Васил, ме подпитва: „Е, успя ли да спиаш кислорода?” „Ако не си, при другото дежурство опитай пак! Хем няма да ти се приспива, хем ще се повеселим.” Разбрах, че са ме взели „за мезе”, но ... с благородна цел. Оплача ли се някому, ще продължат с експериментите си. А той, кислородът, ще продължава да си „изтича” и аз да си го търся. Каква била работата? При малки дълбочини течението носи пясъчинки и те, удряйки се в корпуса на кораба, си пеят своята нескончаема, игрива „кислородна” песен.

Мен Дунав още не бе ме научил на своите мъдрости. Най-добре бе да си трая. Веднъж обаче, при удобен случай, не се стърпях и се оплаках на капитана за тази шега. “Така ли – рече той, – как не ги е срам?! Ще ги... поздравя!” И ето че реакцията не закъсня. Плавахме в Апатинските завои на сръбска територия. Поради големия разлив на водите в ниските долини, а и не само заради това, вечер обикновено заставахме на котва – местенце известно само нам, спускахме лодка на вода и се втурвахме в ... големия риболов. Тук реката гъмжи от представителни шарани, сомове и цялата тайфа на рибния елит. Ето ни божествена възможност да си натъквим порционните стотинки, за да си купим фантастична словашка бира в Братислава. Тъкмо бях легнал, и моят боцман се провикна пред светлика: „Дачка, слагай ботушите и бягай в лодката! Капитанът те чака за риболов.” Надувам перки! Удостоен от капитана за гребец! Каква чест! Пъхам крак в ботуша и подскачам – до половината пълен, естествено, не с бира, а с дунавска вода. Наивник! Как мога да предположа, че капитанът ще кани младок за гребец при такава важна и отговорна моряшка операция!? Ще се оплаквам ли повече? Кога ще узрея, че шегата е шега, когато има ефект, който разнообразява моряшкия живот по моряшки, а не по сухоземски? И то с традиционното убеждение, че е дружески жест. Но ако се случи и вас, доверчиви читатели, да поканят на риболов, проверете си ботуша, преди да сте нахлузили крак в него. За себе си съм си взел поука, че новакът си е новак, докато се превърне в стара служба. Тогава да му мислят новите новаци.

Така се случи, че моряшката ми практика започна в пасажерския и завърши в пасажерския флот. Бях последователно стажант на „Димитър Благоев”, старши помощник-капитан на дунавския пътнически кораб „Цанко Церковски” и като финал – плаванията ми като старши помощник на презокеанския пътнически кораб „Варна”. Бях и един-единствен рейс капитан-дубльор на морския пътнически кораб „Димитър Благоев”, на плаване до Одеса. Независимо от ранга си, винаги съм изпитвал респект от боцманите. Има защо. Телеграфно ще ви запозная с някои функционални задължения на последния си боцман, за да стане ясно колко

представителна и колко отговорна е боцманската орисия. Най-напред в корабния устав представата за боцман е свързана с... корабната котва. Този символ на надеждата и сигурността е поверен на най-богопомазания моряк – на него. Това художествено изковано парче желязо, което като обица виси в клюза в корпуса на огромния кораб, е символична емблема и герб на моряците. Да се чуди човек как това малко късче желязо върши такава исполинска работа. От заповедта на капитана „отдай котва” до „вдигни котва” съдбата на кораба е поверена на посестримата на боцмана – котвата. По време на ход котвите кротко си спят в клюза, но ако запитате капитан кога ще пристигнете в някое пристанище, той ще ви отговори: „Ще застанем на котва в еди-колко си часа”. Котвата е вече и символ на успешно завършен морски преход, на удовлетворение, и на бъдеще, защото ще трябва да се вдигне при отплаване към следващите хоризонти на орисията. Затова боцманите проявяват кавалерско отношение към котвата – та нали Тя все пак е от женски род.

Редно е обаче да си призная, че въпреки старанието ми така и не можах да разкрия тайната за трудолюбието, мъжеството, всеотдайността и... чувството за хумор в тези наглед сериозни и респектиращи морски труженици. Навярно тя се корени в спомената вече истина, че боцман не се създава, а се ражда. И тайната на боцманското кафе все още не съм разкрил. Може би защото за авторитет боцманите не правят кафе на собствен котлон и със собствено кафе. Чуждото е по-изпечено – „арабика”, а не с леблебия. Свидетел съм обаче, след като боцманът си изпие кафенцето, да почерпи някой щастливец от командата си с... фас. Не дай си Боже обаче при маневра котвата да се оплете при фунда или вира (при отдаване или вдигане). Не завиждам на боцито и ако „обърка боите” на кораба, или прекали с грамажа при гости на екипажа. За такива случаи съм му измислил една песничка, но вие не му я казвайте.

*Боцманът излочи океана
и пияна риба стана.
Но като не зърна бряг,
изтрезня ... и почна пак.*

Когато боцман прекали с грамажа, още нещичко ще кажа, отново с уговорката да не ме издавате!

*Корабът ми беше кукла,
боцманът – ефе, ербап.
Щом по пуста водка хукна –
корабът стана за скрап.*

Не е чудно защо, когато музата ме споходи на борда на кораба, той – боцманът, е неизменен главен герой на стиховете и моряшките ми

шаржове. На брой не се наемам да ги изчислявам, а за качество вие преценете кое най-много ще ви помогне да си представите реално нереалния образ на „майката” на кораба. Проявете и разбиране – не ме издавайте, че съм автор на боцманските лакърдии.

*За моя боцман пет пари не струвам,
а аз на сянката му козирувам.
На друга тактика от днес ще мина –
атаки с водка, шишчета и вино.*

Тогава, барби, гаранция – Франция. Моретата са до колене, че заговори ли ти боцманът на „Ви” – „надежда всяка остави”. Да си представим един боцман, който е главен герой на една моя песничка, измислена при „аварийна” ситуация, когато бях млад моряк на борда на кораба.

*Биская диша важно, гузно, тежко,
а корабът флиртува със вълната.
Но живна бриз унил в туй време жежко
и шапката ми рипна във водата.*

- Ех, боцмане, прости! – измънках гузно. –
Ще спрем ли кораба, или... да скачам?
- Не бой се! – екипажът викна дружно. –
Скочи, а ний с въже ще те провлечим!

*Но боцманът, нали е стара кримка,
събрал ума на всички океани,
с бинокъл ѝ направи точна снимка
във створ на полюса с меридиана.*

- Не се коси, младок! Ще я открием.
Познавам всички ями на простора.
Бутилка донеси! Щом я изпием,
ще търсим капата, затуй сме хора.

Как ли е жадувал боцманът да се поиздокара пред земния си приятел на размисъл по време на отпуск? Как ли е искал да го шашне с донжуанските си приключения и бохемски похождения? Но нали си е цинцър...

*- В неделя си пия кафенце в Париж,
а в сряда – мастиката в Малта.
Но в петък, по навик, за сан и престиж –
на грог във Швейцарските Алпи.*

*- Прощавай, ювиги! Поспри за момент!
Мен спешно ми трябват три лева.
А ти си бохем, паралия, левент
и с банкови сметки в Женева.*

*- Ти луд ли си, барба?! Где в боцман пари?!
На сол и на хляб скромно кретам.
Но с хляб и със сол се посрещат царе
и мен, щом се връщам в морето.*

*Но жаден съм, братко, за нежна жена,
не жаля мангизи за ласки.
Намерих си мацка в далечна страна,
и тръгвам ... пешком за Аляска.*

Ще мога ли да ви опиша разочарованието на позастарелия боцман, когото красавиците уважават не за мъжкото му достойнство, а за възрастта? Е, може да съм пресолил и без това пресоленото самочувствие на боцмана, но от интимна точка зрение съм драснал тези стихове за един морски Дон Жуан.

*На плажа, до стария мост,
чаровна госпожица плаче...
С накъдрен от бриз алаброс
с лулата си боцмана крачи.*

*- Красавице, с тези сълзи
морето и аз сме нещастни.
А цял свят „мерси” ви дължи
защото сте нимфа прекрасна.*

*С късмет сте родена, че аз
минавам за вахта от тука.
А моят девиз е сред нас
да няма сълзи, нито скука.*

*В очите ѝ радост изгря.
- Ах, колко любезен сте, ч и ч к о!
- Дави се! – от яд изтрецях –
и сбогом! Казахме си всичко.*

Язык, боцмане! Уви, не си ефе, а си чичко. Удари на камък! Не е за сефте! Да ти припомня ли вица за колегата ти, който в едно от пристанищата почукал на вратата на стара любов, но дочул сърцераздирателния глас на ревнивата жена: „Не ме търси повече. Разбрах, че по всички пристанища

имаш любимка.” „Клюки са туй бе, душа – оправдал се боцманът. – Отвори! Че аз не съм бил във всички пристанища”. Дали тази е причината – не знам, но искам да ви кажа и други боцмански кахъри:

*Без да имам никакви вини,
не ми върви на брак и на жени.
Първата изтля от проклетия,
но зарадва много хора.
Втората ми върза тенекия
и избяга с ухажора.
Днес чепикът пак ме стяга –
третата ни мре, ни бяга!*

Това, което сега ще ви кажа, вече не е виц. По време на плаването ми с кораба „София” погодихме номер на боцман Наско Гагауза. Пошегувахме се на интимни теми и го предизвикахме към откровение по интимни въпроси. Поразбъбри се боцманът по адрес на капитана, а старши помощникът Живко Гавраилов бе включил скришом микрофончето на магнетофона си „Жилозо” – италианско недоносче, в което музиката звучеше като от тенекия, но говорът ставаше по-отчетлив. След като боцманът приключи своите нецензурирани бележки към капитана, старпомът го попита кога ще почерпи. „Няма повод, барба, не е мой ред за черпня.” „Няма ли – измрънка Живко. – Я чуй!” И меденият глас на боцмана се разнесе без сурдинка в кабината на старпома. Позапелтечи нещо боцмана, че бива-бива, но кит за мезе... Кой още твърди, че боцман не черпи? И то не веднъж, а докато изтрием медения му глас от „жилозото”. Дълго време след това боцмана се заричаше, че ще си отваря устата вече само при зъболекар. Но не му вярвайте. Боцман да не мърмори, т.е. да не говори! Не-е, няма такъв в нито един флот.

Искам да си призная, че казаното дотук за богатира на моряшката професия – боцмана – е в действителност капка в морето. Но кой би могъл да опише достойнствата на този труженик, който на брега остава незабележим с мъжеството и смелостта си, а в морето е твърде далеч от погледите на земните, за да могат да го оценят такъв, какъвто Нептун е успял да го скалъпи. Така че кой съм аз, който може да извае с няколко думи ореол на този, който въобще не се нуждае от това. Той е озарен с него по рождение.

Иска ми се да помоля придирчивия читател да не приема словата ми за боцманите само като емоционална словоохотливост. Не може да се отречат качествата на тези опитни морски вълци, надарени с опит, смел характер, умение, макар понякога нелишено от поза. Погледнато през перископа на Нептун, боцманите са повече майсторство, отколкото артистичност. Но без представителен боцман на пътнически кораб корабът губи своя чар. Това, което следва, не е намек, а портрет на Панчо – боцмана на пътническия кораб „Варна”, който притежаваше всички екстри за „морски

вълк”. При една коварна буря близо до Фарьорските острови в Норвежко море на основната палуба на кораба проникна задбордна разгневена вълна. Пасажерите, тръшнати в креватите от безмилостната стихия, панически надничаха от кабините си – изплашени от нова угроза. Потъваме ли?! Не само с умението при ликвидиране на опасността, но и с бодрата си усмивка боцманът успокои наплашените пасажери. Малко дежурни усмивки, малко непукистко поведение и пасажерите си възстановиха тена на лицето. Та нали затова си е бог-цман, когото, макар и с несъвършеното си перо, направих опит да ви представя. Накрая на повествованието си ще трябва да се извиня и на боцманите, и на читателите за това, че

*... се разбъбрих в щекотлива гама.
Клюките, що чухте, знайте, са измама!
Малко прекалихме,
с боцмана пропихме,
а без боцман лакърдия няма.*

Васил ДАЧЕВ